

Genoptrykning af Skov- og Naturstyrelsens

NYT om naturbeskyttelsesloven

Juni 2002 - Indrykning nr. 309-324

Indhold

- 309. Ressortmæssige ændringer
- 310. Bekendtgørelser om ikrafttræden af den udvidede strandbeskyttelseslinje (NBSKL §§ 15-15 b m.fl.)
- 311. Ny bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse
- 312. Ændring af naturbeskyttelsesloven som følge af sammenlægning af de bornholmske kommuner
- 313. Bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssig sejlads og anden færdsel på Gudenåen
- 314. Bekendtgørelse nr. 784 af 1. sept. 2001 om kriterier for tildeling af økonomiske midler til genopretning af vådområder (Vandmiljøplan II)
- 315. Tre domme afsagt af De Europæiske Fællesskabers Domstol for tilsidesættelse af forpligtelser efter Habitat-direktivet
- 316. Højesteretsdom om hævdvunden ret til færdsel med motorkøretøj på skovveje i statsskov og om hævdvunden ret til færdsel til fods og på cykel gennem et skovdige
- 317. Østre Landsrets dom om overtrædelse af reklameringsbestemmelserne i naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 21, stk. 1)
- 318. Vestre Landsrets dom om, hvorvidt et vandhul var omfattet af naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 3)
- 319. Vestre Landsrets dom om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens og krav om lovliggørelse (NBSKL §§ 3 og 73, stk. 6)
- 320. Skrivelse fra Miljøstyrelsen om lokalisering af havbrug og saltvandsdambrug – internationale naturbeskyttelsesområder mv.
- 321. Naturstyrelsens skrivelse til samtlige amtsråd om beskyttelsen af overdrev (NBSKL § 3)
- 322. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om, hvorvidt et areal var hede (NBSKL § 3)
- 323. To Naturklagenævnsafgørelser om udplantning af vandplanter i hhv. en mose og i 3 søer (NBSKL § 3)
- 324. Naturklagenævnets afgørelse om, hvorvidt en sø i en grusgrav var omfattet af naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 3)

309. Ressortmæssige ændringer

Ved kgl. resolution af 27. nov. 2001 jf. bekendtgørelse nr. 1107/2001 er sager vedrørende

sten- og jorddiger (§ 4),

fortidsminder (§§ 12 –14 a) og

den dertil knyttede administration (kap. 10), pleje af ikke-statsejede fortidsminder (kap. 7), tilsagn og håndhævelse (kap. 11), klage (kap. 12) samt internationalt samarbejde (§ 11)

overført fra Miljøministeriet til Kulturministeriet (Kulturarvsstyrelsen).

310. Bekendtgørelser om ikrafttræden af den udvidede strandbeskyttelseslinje (NBSKL §§ 15-15 b m.fl.)

Med bekendtgørelser nr. 631 af 23. juni 2001, 909 af 10. okt. 2001 og 941 af 22. okt. 2001 er den udvidede strandbeskyttelseslinje trådt i kraft for hhv. Storstrøms Amt (pr. 15. aug. 2001), Vejle Amt (pr. 15. nov. 2001) og Fyns Amt (pr. 25. nov. 2001).

Der henvises til indrykning nr. 271 om Bornholms Amt og indrykning nr. 281 om hhv. Københavns kommune samt Roskilde, Frederiksborg og Vestsjællands amter.

For Københavns Amt henvises til bkg. nr. 931 af 1. okt. 2000 (ikrafttræden pr. 15. nov. 2000).

311. Ny bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 85 af 4. feb. 2002 af lov om naturbeskyttelse indeholder en opdateret udgave af loven. De ændringer, der nu er indarbejdet i lovbekendtgørelsen, er en følge af:

lov nr. 478 af 1. juli 1998 (Vandmiljøplan II, se indrykning nr. 217)

lov nr. 282 af 12. maj 1999 (bl.a. om amtsvis ikrafttræden af den udvidede strandbeskyttelseslinje, se indrykning nr. 243)

lov nr. 447 af 31. maj 2000 (Århus-konventionen, se indrykning nr. 269 og 279)

lov nr. 473 af 7. juni 2001 (museumsloven, se indrykning nr. 287 og 288).

312. Ændring af naturbeskyttelsesloven som følge af sammenlægning af de bornholmske kommuner

Ved lov nr. 144 af 25. marts 2002 oprettes – pr. 1. januar 2003 – Bornholms kommune ved sammenlægning af de eksisterende kommuner på Bornholm og af Bornholms Amtskommune.

Som følge heraf ændres ved lov nr. 145 af 25. marts 2002, med ikrafttrædelse pr. 1. januar 2003, bl.a. naturbeskyttelseslovens §§ 35, stk. 1, 1. pkt. og 35, stk. 3, 1. pkt. (om fredningsnævns nedsættelse og deres sammensætning), § 46, stk. 2, nr. 3 (om taksationskommissionens sammensætning) og § 77 (om udøvelse af lovens opgaver og beføjelser), således at Bornholms Kommune tilføjes i disse bestemmelser. Endvidere tilføjes Bornholms Kommune i § 49, stk. 3 (om fredningserstatningens fordeling).

313. Bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssig sejlads og anden færdsel på Gudenåen

Med virkning fra den 1. maj 2002 er den hidtidige bekendtgørelse (nr. 288 af 4. maj 1993) vedrørende Gudenåen blevet afløst af bekendtgørelse nr. 220 af 3. april 2002 om ikke-erhvervsmæssig sejlads og anden færdsel på Gudenåen med sidevandløb og søer fra Tørring til Randers.

Efter § 15, stk. 1 ophæves bekendtgørelsen automatisk den 1. maj 2007, med mindre andet bestemmes inden denne dato, hvilket afspejler en forsøgsordning om anvendelse af automatiske ophørsklausuler i visse bekendtgørelser på miljø- og arbejdsmiljøområdet.

314. Bekendtgørelse nr. 784 af 1. sept. 2001 om kriterier for tildeling af økonomiske midler til genopretning af vådområder (Vandmiljøplan II)

I slutningen af år 2000 blev der gennemført en midtvejsevaluering af Vandmiljøplan II, herunder af vådområdeordningen.

Evalueringen resulterede i en række justeringer af vådområdeordningen, der er gennemført med bekendtgørelse nr. 784 af 1. sept. 2001 om kriterier for tildeling af økonomiske midler til genopretning af vådområder, der trådte i kraft den 15. sept. 2001. Bekendtgørelsen erstatter den tidligere bekendtgørelse nr. 966 af 16. december 1998.

I forhold til den tidligere bekendtgørelse indeholder bkg. nr. 784 følgende ændringer:

Ved en høj grad af opfyldelse af kriterierne i § 1, stk. 1, eller i andre særlige tilfælde kan Naturstyrelsen beslutte at yde et højere tilskud pr. ha end kr. 25.000, jf. § 4, stk. 2.

Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde bevilge tilskud til projekter, der medfører en lavere kvælstoffjernelse end 200 kg pr. ha pr. år, jf. § 4, stk. 3. I sådanne tilfælde nedsættes tilskuddet forholdsmæssigt.

I § 2, stk. 2, 2. pkt., er det udtrykkeligt fastsat, at amtsrådet som led i aftalen med ejeren om de nødvendige rådighedsindskrænkninger på ejendommen, skal sikre Danmarks Miljøundersøgelser den fornødne adgang til projektområdet i forbindelse med den efterfølgende naturovervågning af området. Rådighedsindskrænkningerne tinglyses på de berørte ejendomme.

(SNS skrivelse af 8/5-2001, SNS j.nr. 2001-434/0-0005 og SNS skrivelse af 16/10-2001, SNS j.nr. 2001-0011/NBK-0004)

315. Tre domme afsagt af De Europæiske Fællesskabers Domstol for tilsidesættelse af forpligtelser efter Habitat-direktivet

I tre enslydende domme afsagt den 11. sept. 2001 har De Europæiske Fællesskabers Domstol dømt hhv. Forbundsrepublikken Tyskland, Frankrig og Irland for tilsidesættelse af forpligtelserne i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (Habitat-direktivet), idet de pågældende lande ikke inden for den fastsatte frist havde "tilstillet Kommissionen den liste over lokaliteter, der er nævnt i direktivets artikel 4, stk. 1, første afsnit, samt oplysningerne om disse lokaliteter i henholdt til samme direktivets artikel, 4, stk. 1, andet afsnit".

(De Europæiske Fællesskabers Domstol, domme af 11. sept. 2001 i sagerne hhv. C-71/99, C-220/99 og C-67/99, SNS j.nr. 2001-8629/42-0001, akt. nr. 7).

316. Højesteretsdom om hævdvunden ret til færdsel med motorkøretøj på skovveje i statsskov og om hævdvunden ret til færdsel til fods og på cykel gennem et skovdige

Sagen drejede sig om, hvorvidt ejeren af en ejendom beliggende ved en statsskov havde en hævdvunden ret til færdsel til fods, på cykel samt med motorkøretøj fra sin ejendom gennem skovdiget til ..... Skov og gennem skoven til landevejen mellem ....., samt hvorvidt en gennemgang i skovdiget skulle retableres, således at den kunne benyttes til færdsel med motorkøretøjer.

I Højesterets præmisser er anført følgende:

"Siden gennemførelsen af lov nr. 149 af 20. marts 1918 om motorkøretøjer har færdsel med motorkøretøjer på skovveje i statsskovene kun været lovlig med særlig tilladelse eller efter anvisning af statsskovvæsenet. .... (Appellanten) og tidligere ejere af hans ejendom har derfor ikke i denne periode ved hævd kunnet vinde ret til sådan færdsel i strid med den offentligretlige regulering. Forud for 1918 er der ikke ved hævd vundet ret til færdsel med motorkøretøjer gennem skovdiget og videre gennem ..... Skov.

Højesteret frifinder derfor Miljø- og Energiministeriet for ..... (appellantens) principale påstand.

Siden gennemførelsen af lov nr. 245 af 10. maj 1917 om naturfredning har enhver haft lovhjemlet ret til færdsel til fods i statsskovene og siden bekendtgørelse nr. 221 af 7. maj 1939 om almenhedens adgang til statens skove endvidere ret til færdsel på cykel. .... (Appellanten) og tidligere ejere af hans ejendom har derfor ikke i disse perioder ved hævd kunnet vinde ret til sådan færdsel. Der foreligger ikke oplysninger, der giver Højesteret grundlag for at fastslå, at tidligere ejere af ejendommen forud for den lovhjemlede færdselsret ved hævd har erhvervet ret til færdsel til fods eller på cykel i ..... Skov.

Den lovhjemlede ret til færdsel til fods eller på cykel i statsskovene omfatter ikke en ret til passage af et skovdige fra en naboejendom. Efter det oplyste om placeringen af åbningen i skovdiget ved udmundingen af skovsporet finder Højesteret, at åbningen er en sådan synbar indretning, at erhvervelse af ret til færdsel gennem diget kan ske ved ordinær hævd, jf. DL 5-5-2, jf. 5-5-1. Vejens passage gennem diget fremgår af skovkortet fra 1930 og senere kort, og det må efter forklaringerne lægges til grund, at ..... (appellanten) og tidligere ejeres færdsel til fods og på cykel gennem diget er foregået stadigt og regelmæssigt i over tyve år. .... (Appellanten) har herefter ved hævd vundet ret til færdsel til fods og på cykel gennem skovdiget mellem ejendommen og ..... Skov.

Højesteret tager derfor ..... (appellantens) påstand til følge i det anførte omfang.

Ved ..... Amts afgørelse af 27. januar 1997, hvorved amtet meddelte skovdistriktet dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65 til at reparere digebruddet ved ..... (appellantens) ejendom, tog amtet stilling til, om denne reparation under hensyntagen til landskabelige og kulturhistoriske værdier burde tillades uanset det generelle forbud i lovens § 4 mod at ændre tilstanden af diger. Afgørelsen indebar ikke en stillingtagen til ..... (appellantens) eventuelle færdselsret gennem diget. Herefter finder Højesteret, at ..... (appellanten) – der ikke var klageberettiget, jf. lovens § 86 – ikke har en sådan væsentlig og individuel interesse i afgørelsen, at han har retlig interesse i at få prøvet gyldigheden af dispensationen.

Højesteret tager derfor ..... Amts påstand om stadfæstelse til følge".

(Højesterets dom af 8. nov. 2001 i sag 501/1999, UFR2002 s. 297 ff., SNS j.nr. 2001-5369-0001)

317. Østre Landsrets dom om overtrædelse af reklameringsbestemmelserne i naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 21, stk. 1)

En indehaver af en virksomhed, som producerede rullegræs, blev tiltalt for overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 21, stk. 1, ved i det åbne land at have opstillet en multispreder med en presenning, hvor der blev reklameret for virksomheden og for at have undladt at efterkomme et påbud om at fjerne reklamen.

Under sagen blev det fra tiltaltes side gjort gældende, at amtets påbud var ugyldigt, bl.a. fordi der ikke i naturbeskyttelseslovens § 21, stk. 1, var hjemmel til at påbyde fjernelse af en multispreder. Der blev også som begrundelse for påstanden om frifindelse henvist til, at placeringen af multisprederen var driftsmæssig hensigtsmæssig.

Landsretten stadfæstede underretsdommen, i hvilken indehaveren af virksomheden blev idømt en bøde på 3.000 kr. og tvangsbøder efter udløbet af fristen til fjernelse af reklamen på 3.000 kr. pr. påbegyndt måned.

I dommens præmisser hedder det bl.a.:

"..... Amts påbud af 30. november 1999 om "fjernelse af den multispreder med høj presenning, der er påført virksomhedsreklamen ....., og som De har opstillet lang fra ejendommen i et meget åbent landskab" findes at være udstedt med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 21. ...."

Multisprederen med presenning påført tiltaltes firmas logo og telefonnummer fremstår som en reklame for tiltaltes virksomhed.

Det er ubestridt, at multisprederen sædvanligvis er placeret på samme plads på det åbne land ca. 200 m fra ejendommens bygninger. Uanset sprederen i forbindelse med brug lejlighedsvis flyttes, findes anbringelsen af sprederen med den omhandlede reklame at være i strid med naturbeskyttelseslovens § 21, stk. 1.

Det tiltrædes herefter, at tiltalte er fundet skyldig i den rejste tiltale. ...."

(Østre Landsrets dom af 16. nov. 2001, 1. afd. nr. S-0424-01, UFR 2002 s. 480 ff., SNS j.nr. 2001-843-7)

318. Vestre Landsrets dom om, hvorvidt et vandhul var omfattet af naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 3)

I 1993 meddelte amtet tilladelse efter bl.a. naturbeskyttelseslovens § 3 til etablering i forbindelse med et vandhul, der havde været en mergelgrav, af en 5000 m² stor sø samt tilladelse til oprensning af 3 andre vandhuller. Tilladelsen var betinget af nogle nærmere angivne vilkår, hvoraf alene to af vilkårene vedrørte den tidligere mergelgrav, herunder et vilkår om, at der ikke måtte udsættes fugle, fisk eller andre dyr i eller ved søen, og at der ikke måtte fodres, opstilles hegn, redhuse eller andre specielle indretninger i eller ved søen.

Lodsejeren klagede over afgørelsen til Naturstyrelsen. Den 20. juli 1994 stadfæstede Naturstyrelsen afgørelsen. Naturstyrelsens afgørelse blev ikke indbragt for domstolene.

I 1994 ansøgte lodsejeren om tilskud til anlæg af den nye sø på 5.000 m². Amtet gav tilsagn om tilskud på indtil 15.000 kr. Efter at amtet havde foretaget en besigtigelse, meddelte amtet sagsøgeren, at der – bortset fra arbejdet med oprensningen af et enkelt vandhul – ikke var grundlag for at yde tilskud med henvisning til, at brinkerne ved 3 af vandhullerne, deriblandt lokalitet 2, var for lodrette, og at oprensningen ikke var færdig.

Efter en besigtigelse i 1999 meddelte amtet lodsejeren, at en udvidelse af mergelgraven, foretaget således at der var en betydelig åben og direkte sammenhæng mellem vandspejlet her og den oprindelige mergelgravs vandspejl, var omfattet af § 3. Amtet meddelte samtidig påbud efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 6 om fjernelse af en foderplads ved bredden af søen.

Lodsejeren påklagede afgørelsen til Naturklagenævnet.

I Naturklagenævnets afgørelse af 9. feb. 2000 (formandsafgørelse), der stadfæstede amtets afgørelse, hedder det bl.a.:

"Det oprindelige vandhul er, jf. amtets afgørelse af 22. oktober 1993 omfattet af beskyttelsen i § 3. Afgørelsen blev ikke indbragt for Naturklagenævnet indenfor den i § 87, stk. 1, nævnte klagefrist på 4 uger. Udvidelsen findes herefter at medføre, at hele søen nu er beskyttet efter § 3. Der lægges herved bl.a. vægt på, at søens vand med alger og plankton mv. flyder frit fra den oprindelige sø og til den senere foretagne udvidelse af søen. Herefter må også fordringsforbuddet omfatte hele søen med brinker og breder".

I en mod Naturklagenævnet for Vestre Landsret anlagt sag gjorde lodsejeren gældende, at Naturklagenævnets afgørelse var ugyldig, fordi søen ikke var omfattet af § 3, samt at Naturstyrelsens afgørelse fra 1994 også var ugyldig, fordi mergelgravens areal før oprensningen var under 100 m².

Landsretten frifandt Naturklagenævnet. I præmisserne anføres bl.a. følgende:

"..... Amt og Naturstyrelsen lagde ved deres afgørelser i henholdsvis 1993 og 1994 til grund, at mergelgraven, ..., var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Sagsøgeren indbragte ikke Naturstyrelsens afgørelsen for domstolene. Efter bevisførelsen for landsretten er der ikke grundlag for at antage, at .... Amt ikke anvendte de principper for arealberegning, som blandt andet fremgår at Naturstyrelsens vejledning fra 1993, som amtet har henvist til i ..... Sagsøgeren er derfor nu afskåret fra at få prøvet denne afgørelse. Det bemærkes i øvrigt, at sagsøgeren ikke ved den bevisførelse, der har været gennemført om størrelsen af vandspejlet før oprensningen, har godtgjort, at søen i 1993 havde et areal på 100 m² eller derunder, og således ikke var omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3.

Der lægges efter bevisførelsen til grund, at der er en bred åbning mellem den oprindelige mergelgrav og det nyudgravede søområde, således at de to vandområder fremtræder som et sammenhængende vandområde, og dette sammenhængende vandområde er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Landsretten kan derfor tiltræde sagsøgtets afgørelse, der bygger på, at hele søen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og det følger heraf, at ..... Amt har haft hjemmel til at udstede et fordringsforbud omfattende hele søen med brinker og breder. Landsretten tager derfor sagsøgtets påstand om frifindelse til følge".

(Vestre Landsrets (6. afd.) af 3. dec. 2001 i sag B-1802-00, SNS j.nr. 2001-7312/10-0034)

319. Vestre Landsrets dom om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens og krav om lovliggørelse (NBSKL §§ 3 og 73, stk. 6)

Dansk Camping Union (tiltalte 2) og en lejrchef (tiltalte 1) blev tiltalt for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven ved at have opfyldt et moseareal og ved efterfølgende at have undladt et efterkomme amtets påbud om genetablering om mosearealet.

Desuden var der over for tiltalte 2 nedlagt påstand om, at unionen blev tilpligtet at efterkomme amtets påbud om lovliggørelse under egentlige tvangsbøder på 1000 kr.

Forud herfor havde amtet truffet en afgørelse, hvorefter der blev meddelt afslag på dispensation til opfyldning af moseområdet og givet følgende påbud:

"Natur og Miljøkontoret meddeler Dem i henhold til naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 6, jf. § 3 påbud om følgende:

at der i det bilag 1 angivne område etableres et vandhul/lavvandsområde på ca. 3000 m², således at der i den vestlige ende etableres et vandområde på ca. 500 m², som har en dybde på over 1,5 m, mens dens østlige ende etableres som et lavvandet eller periodevist oversvømmet areal på ca. 2500 m², hvor vanddybden ikke overstiger 50 cm,

at vådområdet etableres med forbindelse til de nuværende ca. 500 m² vådområde,

at drænrøret nedgravet i maj måned 1999 fjernes,

at vandområdet etableres med lave bredhældninger (1:5),

at der ikke anlægges øer,

at der ikke udsættes og fodres fugle, fisk eller krebs,

at genetableringen af vådområdet er afsluttet senest den 31. december 1999.

Det bemærkes, at retableringen kan iværksættes umiddelbart, dog skal amtet underrettes, inden arbejdet iværksættes, ligesom amtet skal have forelagt Deres projekt for retableringen".

Afgørelsen blev påklaget til Naturklagenævnet, der stadfæstede amtets afgørelsen, herunder – bl.a. på grundlag af en udtalelse fra Naturstyrelsen – at der var tale om et moseareal.

Da der ikke skete genetablering som påbudt, blev der rejst tiltale for undladelse heraf.

Ved underrettsdommen blev de tiltalte frifundet, og sagen blev derfor af anklagemyndigheden indbragt for landsretten.

Vestre Landsret lagde til grund, at der var tale om en mose men frifandt de tiltalte for straf (og konfiskation af fortjeneste), idet landsretten ikke fandt det bevist, at de tiltalte, da de foretog ændringerne på arealet, med de iværksatte foranstaltninger havde forsæt til at ændre i tilstanden af et areal omfattet af § 3, stk. 2, nr. 2, havde forsæt til at volde skade på naturen og havde forsæt til at opnå økonomisk fortjeneste for tiltalte 2. Efter anklageskriftet var der kun rejst tiltale for forsætlig

overtrædelse af reglerne og ikke en subsidiær tiltale vedrørende en groft uagtsom overtrædelse (hvad landsretten fandt grundlag for at fastslå, at der forelå).

Om spørgsmålet om lovliggørelse anføres bl.a. følgende i Vestre Landsrets dom:

"Uanset at tiltalte 2 er frifundet for påstanden om straf for overtrædelse af § 89, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, jf. § 3, stk. 2, nr. 2, er landsretten ikke afskåret fra at tage påstanden om lovliggørelse til følge. Påstanden indeholder imidlertid i sit 5. og 6. led forpligtelser for tiltalte 2, som ikke er handleforpligtelser, men derimod undladelsesforpligtelser. Endvidere må omfanget af den handlepligt, der i påbudets 1. led er pålagt tiltalte, antages at ville give anledning til tvivl, ikke alene som følge af beskaffenheden af den tilstand i området, der ønskes opnået ved påbudet, men også som følge af den udformning af påbudets 1. led, som ..... Amt har valgt, og som i vidt omfang overlader til tiltalte 2 selv at bestemme, på hvilken måde påbudet skal efterkommes. På den anførte baggrund tager landsretten ikke påstanden om lovliggørelse til følge".

Landsretten frifandt derfor også for kravet om lovliggørelse.

(Vestre Landsrets dom (1. afd.) af 3. dec. 2001 i ankesag S1712-01, SNS j.nr. 2001-4312/12-0006)

320. Skrivelse fra Miljøstyrelsen om lokalisering af havbrug og saltvandsdambrug – internationale naturbeskyttelsesområder mv.

I en skrivelse af 8. juni 2001 har Miljøstyrelsen ophævet henstillingen af 27. feb. 1996 om stop for nye havbrug/saltvandsdambrug eller udvidelser af bestående anlæg.

I brevet er anført følgende om lokalisering af nye anlæg:

"Da miljøpåvirkningen fra havbrug og saltvandsdambrug i høj grad er lokal/regional, er det meget vigtigt, at placeringen af nye havbrug og saltvandsdambrug er hensigtsmæssig. Denne overvejelse bør også foretages ved ændringer/fornyelser af eksisterende tilladelser.

Virksomhedernes placering skal være optaget i regionplanen, ligesom de fleste ændringer og nye placeringer vil være VVM-pligtige, jf. bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning. Saltvandsbaseret fiskeopdræt optræder således nu også på bekendtgørelsens bilag II, hvilket betyder, at ethvert anlæg (nyetablering eller ændringer, der kan være til skade for miljøet) også er omfattet af VVM-pligten, hvis de må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt. Dette medfører, at stort set samtlige nye havbrug og saltvandsdambrug samt alle større udvidelser formentlig kræver udarbejdelse af et regionplantillæg og en VVM-vurdering.

Det skal således sikres, at placeringen af et havbrug eller et saltvandsdambrug er foreneligt med pågældende havområdes økologiske bæreevne med hensyn til først og fremmest kvælstof og fosfor. Amtet har i forvejen fastsat målsætninger for de kystnære områder, og amtet kender det pågældende anlægs miljøpåvirkning. Amtet bør så undersøge, hvor stor den samlede tilførsel (både fra andre punktkilder og diffust) er i forvejen, med henblik på at vurdere, om det planlagte anlæg er foreneligt/uforeneligt med en given vandkvalitetsmålsætning, jf. i øvrigt vandrammedirektivet, der er nærmere beskrevet i bilag 1. Det skal samtidig sikres, at anlæg placeres i passende afstand fra f.eks. internationale naturbeskyttelsesområder jf. Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, vildtreservater, naturområder med særlig biologisk værdi, herunder en

karakteristisk biodiversitet, bundtype, bundtopografi, samt områder af rekreativ værdi eller med råstofinteresser osv.

Miljø- og Energiministeriet vil i forbindelse med den statslige udmelding til regionplanrevision 2005 nærmere skitsere ovennævnte krav".

(Miljøstyrelsen skr. af 8. juni 2001, j. nr. M 2044-0101)

321. Naturstyrelsens skrivelse til samtlige amtsråd om beskyttelsen af overdrev (NBSKL § 3)

Naturstyrelsen har i skrivelse af 11. feb. 2002 meddelt amterne følgende:

"Naturklagenævnet traf den 18. juni 2001 afgørelse i en sag om registrering af overdrev på arealer tilhørende Kong Frederik den VII's Stiftelse i Jægerspris. Amterne har tidligere modtaget Naturklagenævnets afgørelse af 18. juni 2001.

I vedlagte afgørelse af 27. september 2001 fastholder nævnet afgørelsen af 18. juni 2001 og den herved anlagte fortolkning af loven. Nævnet har kommenteret afgørelsen i vedlagte "Naturklagenævnet orienterer" nr. 238, november 2001.

I afgørelsen af 8. juni 2001 udtaler et flertal på 8 medlemmer: "Bemærkningerne til lovforslagets pkt. 3.7.3 Overdrev må forstås således, at de overdrev, som det er hensigten at beskytte, er de tilbageværende rester af de historiske overdrev, det vil sige de arealer, der som "udmark" lå udenfor vangene i landsbyfælleskabets tid, og som traditionelt blev brugt til græsning for husdyrene og eventuelt også til høslæt. Det fremgår ligeledes af lovbemærkningerne, at der typisk er tale om tørbundsarealer, der aldrig eller kun sjældent har været pløjet op, og som helt overvejende har været udnyttet som græsningsarealer..... Det er fremgår af de generelle lovbemærkninger vedrørende §§ 3 og 4 m.fl. (afsnit 5 Plejeforanstaltninger), at et areal kan vokse sig ind i en af de i § 3 nævnte naturtyper. Endvidere fremgår det (afsnit 3.7.3.) at visse arealer f.eks. kystskrænter, der muligvis ikke er overdrev i historisk forstand, omfattes af beskyttelsen. Det er således ikke ganske udelukket, at andre arealer end de tilbageværende historiske overdrev omfattes af beskyttelsen, herunder at et tidligere dyrket markareal kan vokse sig ind i beskyttelsen. Dette må imidlertid af retssikkerhedsmæssige grunde absolut være en undtagelse, og der skal være et meget sikkert grundlag for at kunne anse et areal, der ikke er overdrev i historisk forstand, for alligevel at være omfattet af overdrevsbeskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3....."

Naturklagenævnet afgørelse om beskyttede overdrev efter naturbeskyttelseslovens § 3 skal lægges til grund ved amternes behandling af konkrete sager. Det gælder både når der træffes afgørelser, og når amtet udtaler sig i forbindelse med forespørgsler, klager over tidligere truffne afgørelser mv.

Verserende og evt. kommende håndhævelsessager bør (re)vurderes i lyset af nugældende –ret.

I det omfang et amt tidligere har givet individuel underretning til en lodsejer om et areals status som beskyttet overdrev, f.eks. i forbindelse med en afgørelse i en sag om dispensation eller i forbindelse med en forespørgsel, bør amtet vurdere, om det omhandlede areals status er i overensstemmelse med Naturklagenævnets fortolkning af lovens overdrevsbeskyttelse. Er det amtets vurdering, at arealet ikke opfylder betingelserne for at være et § 3 beskyttet overdrev efter nugældende ret, skal dette meddeles den berørte lodsejer/bruger/ansøger.

Hvis en lodsejer mv. fremsætter ønske om at få en sag genoptaget på baggrund af Naturklagenævnets afgørelse af 18. juni 20001, træffer amtsrådet afgørelse om, hvorvidt det omhandlede areals status er i overensstemmelse med Naturklagenævnets fortolkning af lovens overdrevsbeskyttelse. Amtsrådets afgørelse kan påklages til Naturklagenævnet.

Styrelsen anbefaler endvidere, at amterne på hjemmesiden gør tydeligt opmærksom på, at Naturklagenævnet har truffet en principiel afgørelse om rækkevidden af naturbeskyttelseslovens overdrevsbeskyttelse, og at afgørelsen efter omstændighederne kan betyde, at registreringen af et areal som beskyttet overdrev er misvisende. Amtet kan endvidere henvise lodsejere – på hvis ejendom der er registreret beskyttede overdrev – til at henvende sig til amtet, hvis man har aktuelle ønsker om at ændre den hidtidige drift af arealet.

Naturstyrelsen skal henlede amternes opmærksomhed på, at det i større omfang end hidtil i den konkrete sag kan være relevant at foretage en mere præcis afgrænsning af beskyttede af naturtyper som hede, eng, strandeng og mose over for overdrev.

Naturklagenævnets og amtsrådets tidligere afgørelser er gældende, indtil der træffes anden afgørelse i konsekvens af ovenstående.

Naturstyrelsen står til rådighed med yderligere råd og vejledning.

Kopi af dette brev er sendt til Landboforeningerne, Dansk Familielandbrug, Landbrugets Rådgivningscenter, Dansk Skovforening og Danmarks Naturfredningsforening til orientering".

(Naturstyrelsen skrivelse af 12. feb. 2002, j.nr. SN 2001-4312/2-0001)

322. Naturklagenævnsafgørelse (formandsafgørelse) om, hvorvidt et areal var hede (NBSKL § 3)

Et amt havde meddelt afslag på en ansøgning om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til bibeholdelse af et ca. 275 m langt løvtræshegn, som var plantet på et hedeareal og havde samtidig påbudt hegnet fjernet.

Arealet, der var et mindre areal på ca. 2 ha, var ikke af amtet registreret som § 3-beskyttet hedeareal.

Afslaget var begrundet med, at der som hovedregel ikke blev meddelt dispensation til ændring af tilstanden på hedearealer, og at indgrebet i den aktuelle sag blev vurderet som en væsentlig påvirkning af det beskyttede område.

Arealet havde været dyrket for ca. 20 år siden, men var nu bevokset med en række plantearter, som var karakteristiske for heder. Hedelyng dækkede skønsmæssigt 10-12 % af arealet. Det var dog stadig arter, som skyldtes tidligere dyrkning.

Lodsejeren, der påklagede afgørelsen, anførte, at arealet ikke var udpeget som § 3 hede, da han plantede læhegnet, men blev udpeget som § 3 område samtidig med amtets afgørelse om fjernelse af hegnet. Det var derfor klagerens opfattelse, at han havde klageadgang over udpegningen af arealet til § 3 område, uanset at amtet ikke i afgørelsen havde givet klagevejledning herom. Klageren gjorde endvidere gældende, at udpegningen var sket ud fra en gennemsnitsbetragtning,

således at hele matriklen blev omfattet, og at det areal, hvor hegnet var plantet, ikke burde have været omfattet.

Amtet anførte til klagen bl.a., at det ved den praktiske administration af naturbeskyttelseslovens § 3 i et vist omfang var nødvendigt at anvende en gennemsnitsbetragtning. Det modsatte kunne få væsentlige konsekvenser.

Endvidere anførte amtet, at det omhandlede areal i løbet af ca. 20 år havde udviklet sig fra opgivet mark til den nuværende hedetilstand. Der var derfor tale om et område, som var vokset ind i beskyttelsen. Det var afgørende, hvilken tilstand området havde, da hegnet blev plantet for blot 2 år siden. Efter amtets vurdering var områdets tilstand stort set den samme som i dag.

Registreringen af § 3-arealer havde administrativ og vejledende betydning i amtets arbejde med beskyttede naturområder. Det var den til enhver tid værende tilstand at et areal, der afgjorde, hvorvidt arealet var omfattet af lovens beskyttelsesbestemmelser. Når tilplantning var foregået uden forudgående ansøgning og sagsbehandling, var der ikke anden mulighed end at vurdere arealet ud fra en gennemsnitsbetragtning i sammenhæng med det tilstødende areal og ud fra eventuelle tidligere fotos og lignende.

I klagenævnets afgørelse (formandsafgørelse), der stadfæstede amtets afgørelse, hedder det bl.a.:

"Indledningsvis bemærkes, at amtets afgørelse af, om et areal i en konkret sag er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, kan påklages i forbindelse med en afgørelse om selve sagens indhold.

Som sagen foreligger oplyst, har nævnet ikke fundet anledning til at anfægte amtets vurdering af områdets karakter af hede. Der er herved lagt vægt på arealets sammenhæng med de tilstødende arealer, amtets oplysninger om, at der på arealer vokser en række plantearter, der er karakteristiske for heder, og at hedelyng skønsmæssig dækker 10-12 % af arealet samt på, at området tilstand, da hegnet blev plantet for få år siden, stort set var den samme som i dag.

.....

Etableringen af hegnet i det pågældende område vurderes som værende et væsentligt indgreb i den beskyttede hede. I den konkrete sag ses der ikke at være fremkommet oplysninger, der kan begrunde en ændring af amtets afgørelse. Det er således ikke en særlig omstændighed, at arealet ikke på det tidspunkt, hvor hegnet blev etableret, af amtet var registreret som § 3-beskyttet hedeareal".

(Klagenævnets afgørelse af 5. sept. 2001, j.nr. 97-131/650-003, SNS j.nr. 2001-4312/0-0001)

323. To Naturklagenævnsafgørelser om udplantning af vandplanter i hhv. en mose og i 3 søer (NBSKL § 3)

A. En interesseorganisation påklagede et amts dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til udplantning af to vandplantearter (børstebledet og kruset vandaks høstet i søer i det nære nabolag) på ca. 150 m² søbund i en mose i forbindelse med et biologispeciale.

Efter klagers opfattelse kunne der kun dispenseres, hvis det blev vurderet, at indgrebet medførte en forbedring af naturtilstanden. Amtet havde ikke begrundet dispensationen med, at det ville forbedre naturtilstanden, men havde alene anført, at den blev givet på baggrund af det specielle

projekt. Klageren tolkede dette således, at der efter amtets opfattelse var tale om en tilstandsændring, som der normalt ikke burde gives tilladelse til. Det specielle projekt havde ikke en karakter, som kunne berettige til at dispensere fra loven. Formålet med projektet var at høste erfaringer med storskalaudplantning af vandplanter i forbindelse med genetablering af plantesamfund, og klageren gik ud fra, at erfaringerne fra forsøget skulle bruges til at udvikle og fremme masseudplantning i forbindelse med sørestaureringer, hvilket ville være uforeneligt med hensigterne i naturbeskyttelseslovens § 3. Der henvises i den forbindelse til Naturstyrelsens forslag til retningslinjer for udsætning mv. af planter og dyr i Danmark.

Amtet bemærkede til klagen, at det ansøgte projekt ikke ville forringe mosens tilstand, som i forvejen var meget dårlig. Mange restaureringstiltag havde siden 1998 været foretaget, og amtet vurderede, at det omtalte forsøg ikke ville kunne forbedre søens ringe tilstand, men heller ikke forværre den. Amtet havde dispenseret med henblik på eventuelt at høste ny viden om sådanne tiltag.

Naturstyrelsen udtalte, at der som udgangspunkt ikke burde udsættes plante- og dyrearter i den danske natur, da grundlaget for en divers og autentisk natur er, at planter og dyr kan spredes og etablere sig, hvor naturgrundlaget er i overensstemmelse med den enkelte organismes krav. Ved at flytte rundt på planter og dyr forstyrres denne mekanisme. Styrelsen mente derfor, at der skulle udvises stor tilbageholdenhed med udsætning af dyr og planter, også når det primære formål var at accelerere en proces, som alligevel ville finde sted, bare ved lavere hastighed.

Samlet set vurderede Naturstyrelsen således, at det ansøgte indgreb ville medføre en forbedring af naturtilstanden, men at det af de nævnte grunde så vidt muligt burde undgås at udsætte hjemmehørende planter og dyr. Imidlertid støttede styrelsen ligeledes den betragtning, at i søer, hvor den eksterne belastning var nedbragt tilstrækkeligt, kunne sørestaurering i nogle tilfælde være en løsning for at opnå en forbedring af søers tilstand. I det foreliggende tilfælde fandt styrelsen, at effekten af de igangværende restaureringsaktiviteter burde følges nogle år endnu, da udsætning af planter ville kunne medvirke til at forstyrre etableringen af den flora, der som følge af de igangværende aktiviteter naturligt ville indvandre til søen. Børstebladet og kruset vandaks var almindeligt forekommende og ville formentlig kunne indfinde sig af sig selv, når søens økosystem kom i balance.

Naturklagenævnet stadfæstede (med 6 stemmer mod 3, idet mindretallet udtalte sig mod en dispensation) amtets afgørelse med bl.a. følgende begrundelse:

"Der er tale om et begrænset indgreb, som ifølge de afgivne udtalelser i sagen sandsynligvis ikke vil medføre en forværring af søens tilstand, men derimod kan medføre en forbedring af naturtilstanden. De vandplanter, der agtes udsat, er naturligt forekommende i området. Der må endvidere lægges vægt på, at forsøgsopstillingen fjernes ved forsøgsperiodens afslutning".

(Klagenævnets afgørelse af 12. feb. 2002, j.nr. 97-131/150-0014, SNS j.nr. 2001-4312/0-0002).

B. En anden sag drejede sig om en ansøgning fra en kommune om dispensation til i samarbejde med Fiskeøkologisk Laboratorium at foretage udplantning af naturligt forekommende vandplanter i 3 søer i forbindelse med afprøvning af en restaureringsmetode til småsøer. Udplantningen skulle ske i forbindelse med et projekt støttet af offentlige midler. Projektet indebar opfiskning af fredfisk samt nedsætning 3-6 bure i hver sø til beskyttelse af de nyplantede vandplanter. Der ville alene

blive udplantet planter, som allerede var registreret i flere af kommunens søer i forvejen. Vandplanterne skulle hentes fra nærliggende søer.

Amtets dispensation, der var betinget af, at udplantning blev foretaget med planter taget fra andre af kommunens søer, i så lille afstand fra de 3 søer som muligt, blev påklaget af en interesseorganisation.

I Naturklagenævnets afgørelse, der i det store og hele stadfæstede amtets dispensation, er anført bl.a. følgende:

"Naturklagenævnet finder, at der skal udvises tilbageholdenhed med udsætning af vandplanter i den danske natur.

I denne sag må der dog lægges vægt på, at der er tale om et seriøst og nøje afgrænset projekt, som udføres af Fiskeøkologisk Laboratorium i samarbejde med kommunen. Henset til det i sagen oplyste vedrørende planternes art og begrænsede omfang samt de af amtet stillede vilkår for dispensationen, må det anses for godtgjort, at der, som anført af Naturstyrelsen, vil blive tale om en forbedring af vandkvaliteten og dermed bedre forhold for dyr og planter i de omhandlede 3 mindre søer.

Uanset den restriktive praksis for udplantning af vandplanter i søer, bør der af ovenstående grunde i et tilfælde som det foreliggende meddeles dispensation til udsætningen.

Amtets afgørelse er meddelt på vilkår om, at udplantningen foretages med planter fra andre af kommunens søer, i så lille afstand fra de 3 søer som muligt. Amtet har imidlertid efterfølgende accepteret, at der også sker udsætning af planten Kruset Vandaks fra Sjælsø.

Naturklagenævnet finder, at der kun må udsættes hjemmehørende arter, og fastholder endvidere amtets oprindelige afgørelse om, at udplantningen skal foretages med planter fra nærliggende søer og altså ikke planter fra Sjælsø.

Den ansøgte opfiskning af fredfisk er, uanset om det sker i naturforbedrende sigte, en ændring i tilstanden af naturlige søer, der strider mod bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, og dermed forudsætter en dispensation i medfør af lovens § 65, stk. 3. Nævnet finder, at sådan en dispensation bør gives".

(Naturklagenævnets afgørelse af 11. feb. 2002, j.nr. 97-131/150-0014, SNS j.nr. 2001-4312/1-0002)

324. Naturklagenævnets afgørelse om, hvorvidt en sø i en grusgrav var omfattet af naturbeskyttelsesloven (NBSKL § 3)

Et amt traf afgørelse om, at en sø, der opfyldte de naturmæssige kvaliteter som naturbeskyttelsesloven betinger, for at søen skulle være omfattet lovens beskyttelse, ikke var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, idet de juridiske forudsætninger for en sådan beskyttelse ikke var opfyldt. Afgørelsen blev bl.a. påklaget af en række interesseorganisationer.

Klagerne begrundedes bl.a. i at søer, som naturmæssigt opfyldte kravene for at være beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3, også burde omfattes af denne beskyttelse, når gravningen reelt var ophørt, at der forelå særlige omstændigheder, herunder at det var ejer som i en længere periode havde forsinket den endelige godkendelse af områdets reablering, at søen opfyldte alle

naturmæssige kriterier for at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, at søen havde bestået siden 1990, og at efterbehandlingen var gennemført for længst med undtagelse af fjernelse af en uvæsentlig stærkstrømsmast og efterbehandling af skråningsarealet mod vest til den nuværende grusgrav.

Ejeren gjorde bl.a. gældende, at søen ikke var omfattet af naturbeskyttelseslovens, da gravningen endnu ikke var stoppet, at efterbehandlingen ikke var tilendebragt, og at der ikke havde været en sø siden 1990.

Naturstyrelsen vurderede, at råstofgravningen i det område, hvor søen lå, var færdig i 1990, at efterbehandlingen i dette område stort set var fysisk tilendebragt, at den dannede sø havde bestået gennem flere år, at færdiggørelsen af efterbehandlingen i området uden for det nu aktive gravefelt havde trukket ud i meget land tid, at det var praksis, at amtet godkendte efterbehandling for større samlede arealer, og at søen opfyldte de naturmæssige kriterier for at være omfattet af naturbeskyttelsesloven § 3.

Efter en konkret vurdering fandt Naturstyrelsen, at området måtte betragtes som færdigudgravet, selvom amtet endnu ikke havde godkendt efterbehandlingen efter råstofloven og ikke frigivet området, og at søen dermed var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. M.h.t. til Naturstyrelsens udtalelse fra 1985 om forholdet mellem naturfredningslovens § 43, nu naturbeskyttelseslovens § 3, og sødannelse i f.m. råstofgravning anførte styrelsen, at udtalelsen primært behandlede forholdet mellem råstofloven og naturfredningsloven, for så vidt angår søer, der opstod i forbindelse med gravning under grundvandspejlet, og andre tilfælde, hvor sødannelse indgik i vilkår om efterbehandling. I sådanne tilfælde ville naturfredningslovens § 43 (nu § 3) normalt først finde anvendelse efter endt efterbehandling i overensstemmelse med de fastsatte vilkår i råstof tilladelsen. Udtalelsen hvilede på den betragtning, at det ville være uhensigtsmæssigt, hvis arealet var omfattet af naturbeskyttelseslovens beskyttelsessituationer, hvor råstofindvinding stadig kunne finde sted, eller hvor efterbehandlingen endnu ikke fysisk var udført på det pågældende areal, og hvor en forudsat efterbehandling derfor ikke kunne udføres, medmindre der kunne gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Naturklagenævnet ændrede amtets afgørelse, således at søen blev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. I Naturklagenævnets afgørelse hedder det bl.a.:

"Efter praksis er søer, der er opstået som følge af råstofgravning under grundvandspejlet, først omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, når grusgraven er færdigt udgravet, og efterbehandlingen er godkendt af råstofmyndigheden, forudsat søen er større en 100 m², og at der har udviklet sig et karakteristisk dyre- og planteliv i tilknytning til søen.

Uanset at gravningen af etape 1 i råstofgraven blev afsluttet i 1990, er efterbehandlingen af grusgraven endnu ikke blevet godkendt af amtet, da ejeren af arealet mangler at fjerne en stærkstrømsmast, der står på en ø ude i søen, at flade øen ud, så den ikke er højere en 1 m, og at efterbehandle skråningen mellem den oprindelige grusgrav og den del af råstofgraven, hvor der fortsat graves, til en hældning på 1:10.

Naturklagenævnet finder på grundlag af det oplyste i sagen, at søen, der er ca. 1 ha stor ved normal vandstand, må antages at have været på arealet i en længere periode, og at der ikke er rejst berettiget tvivl om amtets registrering og vurdering af områdets vegetation og fugleliv som typisk for en sø, der er omfattet af beskyttelsen efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Nævnet finder herefter, at søen er omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3, uanset at efterbehandlingen af etape 1 i råstofgraven endnu ikke er godkendt. Den almindelige praksis om, at en sø, der er opstået i forbindelse med råstofgravning, ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, før efterbehandlingen af grusgrave er afsluttet og godkendt af amtet, kan ikke anses for at finde anvendelse på en situation, som den foreliggende, hvor ejeren af en råstofgrav i 10 år ikke har endeligt efterbehandlet den etape af råstofgraven, hvor søen ligger. At søen kan tørre ud om sommeren ændrer ikke ved dens status som sø, der er omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3".

(Klagenævnets afgørelse af 18. dec. 2001, j.nr. 97-131/700-0053, SNS j.nr. 2001-4312/12-0001)